

Dotaz:

(ze dne 16. 4. 2012)

Žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb.

Na základě zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím

žádám Ministerstvo práce a sociálních věcí - odbor rodinné politiky o obecné informace ohledně práce kolizních opatrovníků působících na OSPOD.

1. Je povinností kolizních opatrovníků v ČR působících v OSPOD zjistit názor dítěte ve věku od 7 do 10 let, komu chtějí být svěřeny do péče z rodičů v rozvodovém sporu požaduje - li soud výchovnou zprávu ?

2. Pokud ano, dle kterého právního, profesního či jiného předpisu a kým byla tato povinnost pro výkon profese kolizní opatrovník stanovena ?

Odpověď ředitele odboru kabinet ministra:

Vážený pane,

na základě Vaší žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, doručené MPSV dne 16. 4. 2012, týkající se problematiky kolizního opatrovnictví, sděluji následující ve struktuře Vaší žádosti.

1. Povinnost zjišťovat stanovisko dítěte má jak kolizní opatrovník, tak soud. V tomto ohledu se předpokládá součinnost kolizního opatrovníka se soudem, aby bylo dítě vyslechnuto pouze jednou, ve složitých případech nejlépe za přítomnosti obou složek.

Podle Čl. 9 Evropské úmluvy o výkonu práv dětí č. 54/2001 Sb.m.s. jsou v soudním řízení z důvodu konfliktu zájmů osoby, mající rodičovskou zodpovědnost, vyloučeny ze zastupování dítěte a soudní orgán má pravomoc ustanovit dítěti pro toto řízení zvláštního zástupce. Toto ustanovení má analogii v § 37 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině (dále jen „zákon o rodině“), který uvádí v odst. 1, že žádný z rodičů nemůže zastoupit své dítě, jde-li o právní úkony ve věcech, při nichž by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi rodičem a dítětem nebo ke střetu zájmů těchto rodičů. Pro tyto případy se dle odst. 2 ustanoví dítěti opatrovník, jímž je zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“). Rovněž zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), uvádí v § 32 odst. 2, že zástupcem účastníka nemůže být ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného. Zmíněnou kompetenci, tedy výkon funkce opatrovníka, přiznává obecním úřadům obcí s rozšířenou působností

v § 17 odst. 1 zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „zákon o SPOD“). Při zákonném zastoupení dětí nemusí dojít ke střetu zájmů mezi rodiči a dětmi, ale postačí, že tento střet by mohl nastat. Zástupce dětí ustanovený soudem bývá běžně označován jako kolizní opatrovník. Tento termín se objevuje i v Instrukci Ministerstva spravedlnosti č. j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy (dále jen „kancelářský řád“).

2. Právo dítěte být slyšeno, právo dítěte na informace a na pomoc - jedná se o významná práva dítěte zakotvená v mezinárodních smlouvách, která jsou v českém právním řádu postupně posilována. Dle Čl. 12 Úmluvy o právech dítěte zabezpečují státy právo dítěte, které je schopno formulovat své vlastní názory, svobodně je vyjadřovat a věnovat jim patřičnou pozornost přiměřenou jeho věku. Dítěti se poskytuje možnost, aby bylo slyšeno v každém soudním řízení přímo nebo prostřednictvím orgánů. Dle Čl. 3 Evropské úmluvy o výkonu práv dětí má dítě v soudním řízení, které se jej týká, zaručeno právo dostávat příslušné informace, být konzultováno a moci vyjádřit svůj názor, právo být informováno o možných důsledcích vyhovění jeho názoru a o možných důsledcích jakéhokoliv rozhodnutí. Dle Čl. 10 této úmluvy je zástupce dítěte v soudním řízení povinen poskytovat dítěti příslušné informace, objasňovat dítěti důsledky toho, když by jeho názoru bylo vyhověno a možné důsledky jakéhokoliv jednání učiněného zástupcem a zjišťovat názory dítěte a zprostředkovat je soudnímu orgánu.

Ustanovení uvedených mezinárodních úmluv se následně odrážejí v zákoně o rodině (§ 31 odst. 3), v zákoně o SPOD (§ 8 odst. 2 a odst. 3), v o. s. ř. (§ 100 odst. 3) a v kancelářském řádu pro okresní a krajské soudy (§ 44 odst. 2).

S pozdravem